

IN MEMORIAM

Prof. dr Petar Kozić
1928- 2012

Sve nas, koji smo poznavali i poštovali dr Kozića iznenadila je vest o njegovoj iznenadnoj smrti. Naš Perica, kako ga je većina nas iz milošte oslovljavala, iako već godinama u penziji viđen je kako kreće odeven kao da ide sa predavanja ili na predavanje, ili iz nekog instituta. Iza tog skromnog i u ponašanju otmenog čoveka, skrivala se sva burnost vremena u kome je živeo i koje je proživio. Ali, to se najčešće jasno ne prepoznaje u svakodnevnim susretima, izađe pred oči, tek kada dublje promišljamo razvojne puteve, i sudbine pojedinaca. Pa i onda postoji mogućnost da čoveka nisu potpuno sagledali, a još manje shvatili u svoj njegovoj složenoj istoriji postojanja. U nastajanju da izbegnem kakve takve zamke, sa poštovanjem prema dr Koziću, da i ovom prilikom ne povredim njegovu skromnost, pišem ovo sećanje na njega, njegov život, profesionalnu aktivnost i značaj njegove delatnosti za razvoj sociologije u Srbiji, i šire.

Petar Kozić rođen je 1928. godine u Pirotu. Osnovnu i srednju školu (gimnaziju) završio je u rodnom gradu. Studije na studijskoj grupi za filozofiju i pedagogiju završio je na Filozofskom fakultetu u Skoplju.

Još kao srednjoškolac iskazujući interesovanje za teorijske probleme u objašnjenju društva i društvenih pojava, kasnije kao student, a naročito po diplomiranju na fakultetu, Kozić je pokazivao interesovanje za šire saznavanje o društvu i društvenim pojavama. Ovo njegovo interesovanje poklapalo se sa reafirmacijom sociologije i njenom aktualizacijom kao istraživačke i akademske discipline. Sredinom pedesetih godina organizuju se prve poslediplomske studije iz sociologije na univerzitetu i Institutu društvenih nauka u Beogradu. Prof. Kozić upisuje poslediplomske studije i uspešno ih završava. Za vreme studija proučava razvoj socijalne misli u Srbiji ali ga privlače i empirijska istraživanja društvene stvarnosti. Tih godina, vodi se u krugovima poslenika koji se bave sociologijom žustra rasprava o odnosu sociologije i istorijskog materijalizma. U raspravama iskristalisala su se tri, u osnovi suprotstavljena shvatanja o ovom problemu. Po jednom pored istorijskog materijalizma nema potrebe za sociologijom; po drugom potrebna je sociologija i istorijski materijalizam je prevaziđen. Po trećem shvatanju, istorijski materijalizam i sociologija se ne isključuju, jer je sociologija najopštija nauka o društvu, a istorijski materijalizam jedna od teorija u

toj nauci. Ovo shvatanje zastupao je prof. Lukić, nesumnjivi autoritet u sociologiji, a njemu se priključio i Petar Kozić. U prilog podršci ovom shvatanju Kozić objavljuje i studiju *Odnos sociologije i istorijskog materijalizma* (1959).

U ovom vremenu dolazi i do demetropolizacije univerzitetskog obrazovanja u Srbiji i osnivanja tri nova fakulteta u Nišu. Među prvim izabranim nastavnicima ovih fakulteta bio je i Petar Kozić u zvanju predavača za predmet sociologija na pravnom odseku Pravno-ekonomskog fakulteta. Tim izborom počinje akademska, univerzitetska karijera Petra Kozića, značajna ne samo za visoko obrazovanje u Nišu, već šire, u srpskim i jugoslovenskim relacijama. Kozić se vrlo ozbiljno odnosio prema profesiji univerzitetskog nastavnika. Radi na svom usavršavanju, npr. jednogodišnji studijski boravak u Poljskoj, koji je imao karakter specijalizacije iz sociologije. Potom je radio na izradi doktorske disertacije o sociološkoj misli Filipa Filipovića. Po sticanju doktorata nauka, Kozić prolazi kroz klasična univerzitetska zvanja: docent, vanredni i redovni profesor na univerzitetu u Nišu. Kozić publikuje veći broj naučnih i stručnih radova u mnogim časopisima, udžbenik sociologije koji doživljava više izdanja. Delatnost dr Kozića na Univerzitetu u Nišu iskazana su njegovom velikom aktivnošću na razvijanju sociologije i institucija univerziteta. Bio je član mnogih komisija na fakultetu i Univerzitetu i prodekan Pravno-ekonomskog fakulteta. Na Pravno-ekonomskom fakultetu osnovao je opšti seminar iz sociologije, a u okviru niške akademske zajednice doprineo je i osnivanju ogranka Srpskog sociološkog društva u Nišu čiji je bio prvi predsednik. Dr Kozić bio je i član većeg broja redakcija časopisa i zbornika radova, posebno bih istakao članstvo u redakciji časopisa *Teme* koji je osnovao Univerzitet u Nišu. Početkom sedamdesetih godina prošlog veka dr Kozić nastavlja univerzitetsku karijeru na Univerzitetu u Beogradu. Sa niškog Pravnog fakulteta prelazi na Fakultet organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu, gde je izabran u zvanje redovnog profesora za predmet sociologija. Pored bavljenja opštom sociologijom koju predaje, dr Kozić pokazuje interesovanje i za posebne sociologije naročito sociologiju organizacije i sociologiju rada i kao ugledni profesor pomaže, organizuje i izvodi nastavu na postdiplomskim studijama. Objavljuje udžbenik iz metodologije i učestvuje u izradi i odbrani više magistarskih i doktorskih disertacija. Uz to, dr Kozić biva i dekan FON-a dajući značajan doprinos rešavanju brojnih problema ovog relativno novog i mladog fakulteta.

Dr Kozić pokazivao je u toku svog radnog veka permanentno interesovanje za istraživanje razvoja socijalne misli u nas. Istražujući i komentarišući tu misao iskazao je i svoju objektivnost kao naučnik. Proučavajući intelektualnu i teorijsku zaostavštinu mislioca različitih ideoloških orijentacija on im ništa nije dodavao ni osporavao. Tako npr. kritički promišlja razmatranja o zakonitostima društvenog razvoja Filipa Filipovića, čiju ideološku orijentaciju uvažava, ali proučavajući i

promišljajući teoretske radove dr Dragoljuba Jovanovića, prvog doktora sociologije u Srbiji, pa i u Jugoslaviji, čiju ideološku orijentaciju ne podržava, ne osporava naučni značaj radova.

Profesor doktor Petar Kozić predstavlja značajnog sociologa u nas, rastao i razvijao se uporedo sa njenom afirmacijom dajući snažan doprinos njenom razvoju kao akademske, univerzitetske i naučno-obrazovne discipline. Uz to, pripada i plejadi univerzitetskih naučnika koji su dali značajan doprinos modernizaciji univerzitetskog obrazovanja u Srbiji na početku ovog veka odgovarajući na zahtev društvenih promena na početku novog milenijuma.

Sa ovakvim osećanjima opraštamo se od njega nastojeći da ostanemo dosledni u ostvarivanju njegovih opredeljenja i shvatanja u razvoju društvenih nauka, posebno u sociologiji.

Prof. dr Danilo Ž. Marković